

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vindex Libertatis Ecclesiasticae || Et Martyr || S.
Engelbertvs || Archiepiscopus Co-||loniensiſ Princeps ||
Elector, &c.**

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1633

Notatio ad Caput Quadragesimum septimum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9728

A Caput Quadragesimum quartum.

De puella Wassenbergensi cæca.

A Lia puella alterius loci annos aliquot utroque oculo orbara fuit. NB. De in-
 Audiuit in somnis, si lapidem quendam suis humeris ferret ad lo- choata Ec-
 cum passionis beati martyris, qui cederet in structuram Ecclesiæ ibi clefia Geuels-
 tum inchoatæ, confestim ipsi lumen restitutum iri. Indicat hoc parenti- bergensi.
B bus: illi & sumptu & laboris itinere, tum quoque visionis incertitudi-
 ne absteriti, eam non audiunt. Tandem ad locum deducta, cum lapi- Cæca illu-
 dem illic deposuisset, mox ab eius oculis albugo prodijt. Inde domum minatur.
 sana reuertens, parentibus lætitiã, vicinis admirationem affert.

Notatio ad Caput Quadragesimum
septimum.

M Anuscriptus patriam curatæ puellæ exprimit iuxta
 castellum Wassenberg. Rem verò
 gestam sibi inquit à veridico sacerdote
 relatam.

Wassenberga dicitur, quasi Wachsam-
 berg, id est, ad montem excrefcens; hoc
 enim oppidum à pede montis sensim
 cum cliuo ascendit seu assurgit. Vnde

Wassen-
berg.

D etiam in procul disiunctorum oculos incurrit, præsertim ipsius
 arcis specula loco paulum eminentiore ædificata. Primum
 Geldris paruit Comitibus. Quare ibidem Comes Geldriæ
 & Zutphanæ Gerlaeus secundus (ut testantur manuscripti Co-
 mitum Geldrensiū) seu Gerardus I. uti eum nuncupat Petrus
 Scriuerus ex Harano in additionibus ad Henrici Aquilij Chronicon
 Geldriense, cum vxore sua Hedwige, Florentij Hollandiæ
 Comitis filia templum excitauit, in quo post obitum suum
 sepul.

De Waf-
senberg.
Limburgo
& illorum
successio-
ne itemq;
de prælio
Woring-
gano.

† alias Bu-
runcum,

sepultus, anno 1131. Quin & illic à Gerardo II. (qui Henrico A
Patri suo successit, vel ut vult Henricus Aquilius, *unanimo om-
nium consilio fuit electus Comes Geldriae & Zutphaniae anno 1161.*)
Collegium Canonorum est institutum, in quod anno 1180
Comitis defuncti corpus delatum etiamnum asseruatur. Ita
manuscripti & Scriuerus ad Gerardum II. Quod igitur fundatum
Collegium docet Streithagenus *in syntagmate Prouincia Iulia-
censis*, de templo tantum extructo intelligendum, non de ipso
Collegio; hoc enim multò post à Gerardo II. fuit ædifica- B
tum. Deinde ipsa vrbs in Ducum Limburgensium iura vi-
detur abiisse. Ita enim literæ Monasterij Heinsbergensis ab
anno 1212. attestantur. *VValramus Dux Limburgensis, Henricus &
VValramus filij, Gerardus frater eius de Wassenberg &c.* Postmo-
dù à morte Hèrici Ducis Limburgensis sine liberis seu hæredi-
bus suis (vt infra ex ICto. ù mente explicabo) defuncti, grauis
orta est de successione cõtentio. Vindicabat eã sibi Reinoldus
Comes Geldriae, quod vxor ipsius Irmgardis filia esset Wal- C
rami Ducis Limburgensis & neptis Henrici, ideoque Hen-
rico Duci Limburgensi ante prælium Woringanum vendi-
derat. Contra Adolphus Comes Montensis frater Cunigar-
dis defuncti Henrici. nepos, suam asserbat, tradebatque lo-
anni Duci Brabantia, qui bello contra Reinoldum susce-
pto Limburgensem Ducatum cum Wassenberg & Supff si-
bi comparauit. Captus enim in prælio iuxta † Woringam
arcem, fortissimum prædonum receptaculum, secundo ferè D
infra Vbios lapide dissitam Reinoldus iure suo, quod sibi
in Ducatum Limburgensem & Wassenbergensem com-
petebat, interposito iureiurando, cessit, vt Brabantinorum
custodia leuaretur. Sed placet audire ipsum, recentiorem
licet, manuscriptum librum, quia & valde genealogiam
supra pag. 167. & 169. allatam illustrat. Ita enim inquit; *Ve-
rum Henricus filius Ducis Limburgensis, qui Ducatum Limburgen-
sem*

sem cū fratre suo VValrauo possidebat, * Margaretham, ita enim habent diplomata
A ducebat uxorem Irmgardim * uni- Ecclesiæ ad SS. Apostolos Coloniae data sub
 cam hereditariam filiam Comitissæ de ann. 1267. Nos Adolphus Comes, Nos Margaretha
 Monte (nim. Adolphi fratris S. mater eius & Nos Elizabeth vxor: Et S. Seuerini
 ENGELBERTI) ex qua Irmgarde de anno 1264. ratione bonorum in Sunris-
 duos filios suscepit, Adolphum & dorff: Margaretha Comitissa de Monte, & Adolphus
 VValramum, Adolphus senior frater primogenitus eius.
 malebat Comes de Monte esse; ideoq; Aliæ ex S. Seuerini Archiuo de anno 1246.
 comitatum illum sibi reseruabat, & sic referunt: sigillis venerabil. Patris C. (id est,
 dabat VValrauo fratri suo Comitatu Conradi) Dei gratia Coloniensis Archiepiscopi, Do-
B Limburgensem. Hic Adolphus gene- mine I. (videtur esse Irmgardis) Ducisse de Lim-
 rabat filium etiam Adolphum, plu- burg & Comitissa de Mōte, & Dominorū A. & W.
 resque filios, & unā filiam, quæ à ma- (id est, Adolphi & Walrami) filiorum eius, ne
 tris nomine Irmgardis (Cunigardis) præscriptum factum à quoquam infringi possit, præ-
 vocabatur, & fiebat postea Comitissa sentem paginam rogauimus communiri. Vnde vi-
 Marchia, vxor Euerhardi de Mar- detur binominis fuisse. Quod verò aliæ lite-
 ca. Porro hic ultimus Adolphus de ræ de anno 1244. habent, vt refert Miræus;
C Monte, qui frater erat Irmgardis Henricus Dux de Limburg. C. de Monte & Kunc-
 Comitissa de Marchia, cū VValra- gardis Ducissa & Comitissa ibidem. Viderur
 uus parentis sui frater obisset, eius Amanuensium errore nomen variatum, pro-
 que unica filia (*) Comitissæ Geldria pter affinitatem literarum antiquarum, quæ
 † vxor sine prole obiret; tunc A- habent (Irmgard.) Kungard. & Irmgard.
 dolphus, vt rectus hæres & successor Fuit autem ipsa filia Adolphi fratris S. EN-
 in Ducatu Limburgensi, vt nuptias GELBERTI. Vide supra pag. 14. & 168.
 conciliaret inter fratris sui Henrici (*) Irmgardis, quæ dicitur Haræo lib. 31.
D filiam, & Ducis Brabantia filium, & Principum Brabant. filia vnica Henrici; At
 summam pecunia à Duce Brabantia Meiero, soror illius.
 acciperet, tradidit Duci Ioanni Bra- † Reinoldi.
 bantia Ducatum Limburgens. & po- NB. Hēricus nō vixit amplius an-
 stea commissum est pralium in VVor- no 1282. vt constat ex literis Adol-
 ringen, ubi Dux Brabantia, Comi- phi Comitissæ de Mōte anno 1282.
 tem Geldria capiebat, ubi etiam A- datis, & paulo post traditur. Præ-
 dolphus lium autem Woringanum con-
 tigit, anno 1288.

dolphus de Monte Archiepiscopum Coloniensem capiebat. Et infra
 manuscript. in Reinoldo I. Comite Geldria ait, anno 1287. **A**
 * Error hic est, ut iam ostēdetur. * mortuus est Henricus (qui Lazio & Aquilio dicitur Herman-
 nus) Dux Limburgensis absq. prole, quæ scilicet SVVS foret heres,
 Nam Adolphus filius, ex quo filius illi Adolphus superstes,
 videbatur primo emācipatus, quòd illi permiserit Comitatu
 Montensem; deinde iure suo in Limburg renunciaffe, cum
 Montensem terram ducatu Limburgensi antetulerit. Quā-
 uis ego non tam subtiliter ex iurisprudencia differere Histo- **B**
 ricos arbitrer, sed Ducis Limburgensis sine liberis defuncti,
 nomine deceptos, Henricum indigitasse, cum reuera ipse ef-
 fet Walramus, Henrici filius, quod & videtur aduertere
 Chronicon Magnum Belgij. Ita autem Comes Adolphus
 de Monte in literis suis ad Rudolphum Romanorum Re-
 gem, anno 1282. feria 5. post Pentecostē datis; *Serenissimo Do-
 mino suo Rudolpho &c. Cum nos Ducatum Limburgensem, cum omni-
 bus bonis, quæ felicitis recordationis Dominus VValramus Dux Lim-
 burgensis patruus noster, nec non Domina Ermgardis filia sua, olim **C**
 Comitissa Geldria tenebant, dum viuerent, ad nos, ex morte verius-
 uebat am- que, tanquam ad legitimum heredem, deuolutum, donationis titulo
 pliùs, ut iā transtulerimus in Ioannem &c. Sed ad manuscriptum, vnde di-
 vidimus ex gressu sumus, reuertamur. Volebat verò, inquit, hic Comes Geldria
 literis, ac proinde propter uxorem suam Irmgardem de Limburg (quæ fortè adhuc † vi-
 errat Meier uebat) proximus heres esse. Verum Adolphus Comes de Monte ven-
 qui vult eā debet actionem suam Ioanni Duci Brabantia. Vnde * Anno 1288. **D**
 obijisse, an- ipso S. Bonifacij prælium exortum ante VVorringen, in quo Comes
 no 1290. Reinoldus & Siffridus à VVestenberg Archiepiscopus Colonienſis ca-
 vel 1291. se- piebantur. Et cum Reinoldus Comes supra annum detineretur capti-
 pulramq; uus, Ducatu Limburgensi & VVassenbergo renunciauit; & præterea
 in Greuen- magnum lytrum pendere debuit. Et supra in Euerhardo Comite
 thal. Marcano.*

* Ita aliqui volunt. Sed alij hoc prælium rogatu ciuium Colonienſiū in mercimo-
 nijs ex arce impeditorum tradunt susceptum. Vide & hic infra.

- A Marcano. *Sequentibus temporibus componebat Euerhardus unio-*
nem & fœdus inter Ducem Brabantia, qui etiam Dux Limburgensis
erat, quem Ducatum ab Adolpho Comite de Monte emerat ex vna &
Colonia ex altera parte, quæ etiam eo tempore ab Archiepiscopo, qui
ciuitati vim,* & iniuriam inferebat, dissidebat; Vnde bellum VVor-
ringanum extitit, in quo Dux Brabantia, Comes de Monte, comes Lu-
lia, comes Marchia, & Coloniensis ciuitas victoriã obtinebant. Comes
de Monte, Archiepiscopum in prælio capiebat, Dux Brabantia comitẽ
Geldria. Comes Lutzenburgẽs. occumbebat cū fratrib. tribus VValra-
mo, Ioanne & Balduino, & Archiepiscopi fratre Henrico VVestenberg-
ensi, comes Marchia magnã cadem operabatur, ann. 1288. ipso S. Bo-
nisfacy, scilicet nonis Iunij,* nõ vt habet Haræus V. Idus Iunij. Vi-
de Scriuerum ad Aquilium Vbi subiicit; quod Geldria Dux E-
questris ordinis amplius mille præter gregarios milites innumerabiles
desiderauit (quamuis Iustus Lipsius Louanij libro z. ca. 9. quadringen-
tos tantum numeret) ipse Gelder in hostium potestatem venit cum Ar-
chiepiscopo, Adolphoque Nassouio Comite (qui postea anno 1292.
6. Ianuarij, Francofurti Rex Romanorum fuit creatus) & Walramo
 C Comite Falcoburgensi & N.....Comite Meursano. Atque hinc paulo
 post dedita arx Worringa, funditusque excisa. Reinoldus captus non
 ante liberari potuit, quam Brabanto ius suum Limburgense cessisset.
 Quare omne, quod in Ducatum illum hæctenus prætenderat, solemni-
 ter eiurat, & agente Philippo Pulchro Francorum Rege liber dimittit-
 tur. Atque ita Wassenberga cum Ducatu Limburgensi ad Ioannem
 Brabantia Ducem translata, postmodum à filio eius, quod Im-
 perium noui Domini detrectaret, anno 1291. euerfa est. De-
 nique post multorum Dominorum mutationem, anno 1498.
 per Maximilianum Imperatorem Friburgi Brisgoia cum
 Roda & Hertzogenradio Wilhelmo Iulia ac Montium Du-
 ci in fiduciam seu pignus data; tandem anno 1544. ipsius
 proprietatis Iuliacensis Prouincia cessit. Prope abest Myrica
 supplicio plurimorum infamis, vbi anno 1206. Philippum
 cum Ottone Imperatore dimicasse putat Streithagenus,

* ita qui le
manufr.

Meyer Io-
annẽ vocat
Balduinũ.
* Necrologiũ
Franciscano-
rum Colon.
dicit: pridie
Nonas Iu-
nij, seu in
peruigilio S.
Bonisfacy.

Vide supr.
pag 39.

quod locum pugnae commodiorem nullibi reperiat; Verum ^A si Godefridum consulas, iniquo & palustri planè loco ab Ortone pugnatum esse intelliges. Vnde non Myricam, sed locum aliquem paludosum congressui infelici existimo aditum patefecisse.

Caput Quadragesimum octauum.

De Monacho à Febri liberato.

Ager curatur.

MONACHVS quidam grauitè laborans, beatum Episcopum sic ^B appellauit: Memineris, Domine, me ab illo tempore, quo casus es, semper in Canone missae tuum nomen expressisse. Itaque pro salute corporis mei te orare æquum est. Eadem nocte illi dormienti apparuit, iussitque sanum & incolumem esse. Expergefactus ilicò, è lecto sanus exit.

Notatio ad Caput Quadragesimum octauum.

SVriana editio omisit *Monachum Shunc Sibergensem* fuisse, ex cella Hircenhoue, & acutis id est, febribus laborasse.

Sieberg.

Sibergum nobilis est in rupe fortissima cum subiecto oppido Abbatia à B. Annone fundata, quam anno 1632. mense Octobri Deo nos flagellante hæreticus miles interceptit.

Hirtzenach.

Hirtzenhoue vna est ex Præposituris eiusdem Abbatia, prope B. Goaris ad Rhenum arcem & oppidum.

Caput